

Cooperativa de la Vall d'en Bas.

Dinàmica del cooperativisme gironí (1979-1987)

JOAN BERNEY

Arreu de les comarques gironines, des de l'inici del moviment cooperatiu a mitjan segle XIX hi ha hagut una certa tradició cooperativista, ja que les iniciatives sorgides en diferents indrets de les seves comarques han estat presents al llarg del desenvolupament històric del moviment cooperatiu, sota la fórmula del cooperativisme del consum, agrari, d'habitatge, etc.

Una presència constant

El cas és que des dels orígens han estat diverses les iniciatives

sorgides arreu de les comarques gironines. Aquesta realitat és reafirmada per un dels principals estudiosos del moviment cooperatiu català, com és l'Albert Pérez i Baró, el qual en la seva obra *Les cooperatives a Catalunya* (1968) posa de relleu que una de les cooperatives més velles de què hom té record és "La Económica de Palafrugell", que fou constituïda l'any 1865, i que a la fi d'aquell mateix any arribà a tenir setanta-vuit famílies associades¹. La creació d'aquesta cooperativa fou propugnada per un grup de treballadors del suro que van ser motivats per la lectura de l'obra de Fernando Garrido *Historia de las asociaciones obreras* (1864)². Aquesta lectura va representar una reve-

lació per als obrers de Palafrugell, fins al punt que els va decidir, en un diumenge de Rams, a fundar la cooperativa.

Un altre exemple de la presència de cooperadors gironins, l'ofereix en Francesc Ferrer, el qual en un article ha exposat la vivència del cooperativisme en la població de Salt³, mentre que en un altre ens deixa constància del paper que ha jugat el cooperativisme en la configuració del moviment obrer gironí⁴.

Altres experiències es poden trobar arreu de les poblacions gironines, com la "Cooperativa d'Amics de Sant Quirze de Besora", una cooperativa de consum que fou fundada l'any 1904, i també la cooperativa de producció de Ripoll "La

primera del Ter", que va ser fundada a l'entorn de 1864. Així podríem anar esmentant diferents cooperatives que al llarg dels anys s'han anat constituint arreu de les terres gironines. Cooperatives que també han tingut un gran protagonisme en el desenvolupament de la indústria suro-tapera, tan arrelada en algunes poblacions gironines ⁵.

Han estat, però, significatives, sens dubte, les realitzacions de tota mena que la gent del camp de les terres gironines han dut a terme de manera agrupada. Històricament, en efecte, han estat un dels principals centres promotors del cooperativisme agrari de Catalunya (taula núm. 1).

Un antic paper-moneda de la Cooperativa de Salt.

TAULA NÚM. 1. COOPERATIVES AGRÀRIES DE LES COMARQUES GIRONINES QUE FUNCIONAVEN L'ANY 1980

COMARQUES	Creades abans de l'any 1940	Creades entre 1940 i 1978	Creades entre 1979 i 1980	TOTAL
l'Alt Empordà	3	15	1	19
el Baix Empordà	1	4	--	5
la Cerdanya	--	1	--	1
la Garrotxa	--	2	--	2
el Gironès	2	1	3	6
el Ripollès	--	2	--	2
la Selva	--	3	--	3
TOTAL	6	28	4	38

FONT: *Directori de Cooperatives Agràries de Catalunya* (1981)

TAULA NÚM. 2. ALGUNS INDICADORS SOBRE EL MERCAT DE TREBALL

	Girona	Catalunya
Població activa	205.800	2.455.600
Població ocupada	191.200	1.949.500
Taxa d'activitat	57,04	53,18
Taxa d'ocupació	92,86	79,39
Taxa d'atur	13,52	18,29

FONT: *Butlletí d'Ocupació*, 1986. La taxa d'atur s'ha extret del *Full Mensual d'Ocupació*, novembre de 1987.

Aquest conjunt de dades, presentades de manera significativa i parcial, s'han de prendre com una petita mostra que el cooperativisme gironí no és una experiència que s'hagi improvisat, sinó que és el fruit d'una recerca constant, per adequar-se als canvis que el marc socio-econòmic i social va delineant. Ha estat un moviment que ha cercat donar sortida a aquelles voluntats de reunir les individualitats, per tal de poder consumir, treballar, de manera més favorable en les diferents situacions que el medi econòmic i social que el sistema capitalista permetia. Això ha estat així en la mesura que històricament la cooperativa neix tant de les necessitats com de les voluntats col·

lectives d'afrontar les conseqüències adverses del desenvolupament econòmic i polític. En tots els casos la cooperativa esdevé una forma d'associació que pretén resoldre problemes comuns i que s'ha d'adequar al context socio-econòmic en què es desenvolupa. Però, per damunt de tot, cal dir que el cooperativisme ha tingut i té el mèrit de convertir l'associació en un recurs de primer ordre.

La creació de cooperatives

Abans d'entrar en l'anàlisi quantitativa, és oportú situar el període. Aquest període de set anys, que va des de l'octubre de 1979 fins al

desembre de 1987, ha estat emmarcat políticament per la recuperació, per part de la Generalitat de Catalunya, de totes les competències sobre el cooperativisme. En efecte, com a reconeixement al dret a l'autonomia política de Catalunya, el set de setembre de 1979 el Govern de Madrid traspassà a la Generalitat, restaurada un parell d'anys abans, totes les funcions de promoció, estímul, desenvolupament i protecció del moviment cooperatiu a Catalunya. Procés que finalitza un cop es va aprovar l'Estatut de Catalunya, el qual determinà que el cooperativisme passava a ésser una matèria de plena competència de la Generalitat de Catalunya.

També és un període que es caracteritza per la necessitat de superar una recessió de l'activitat econòmica, que generà un atur persistent (taula núm. 2). Al mateix temps, es produeixen una sèrie de transformacions en les relacions econòmiques i productives que mostren noves possibilitats i oportunitats d'organitzar les activitats econòmiques i laborals de manera diferent.

Mirant la taula núm. 3, veiem que en el període que va del mes d'octubre de 1979 fins al desembre de 1987 s'han constituït a Catalunya unes 3.505 cooperatives de totes les branques, de les quals 144 són cooperatives que s'han creat a les comarques gironines, que representen el 4,10% del conjunt català.

De les noves cooperatives inscrites durant el període, destaquen per la seva importància numèrica les de treball associat, que tenen com a principal característica que els socis hi han d'aportar el seu treball personal. En la taula núm. 4 podem observar que el nombre d'a-

TAULA NÚM. 3. COOPERATIVES INSCRITES AL DEPARTAMENT DE TREBALL, PER PROVÍNCIES (PERÍODE: 1/10/79 al 31/12/87)

BRANQUES	Barcelona		Girona		Lleida		Tarragona		Servei central		Total Catalunya	
	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%
Ensenyament	149	84,65	4	2,25	9	5,10	8	4,60	6	3,40	176	100
Treball associat	1.903	72,50	78	3,00	162	6,20	226	8,60	255	9,70	2.624	100
Habitatge	110	71,40	15	9,75	22	14,30	6	3,90	1	0,65	154	100
Camp	80	39,60	21	10,40	60	29,70	15	7,40	26	12,90	202	100
Consum	53	63,00	4	4,80	2	2,40	13	15,50	12	14,30	84	100
Serveis	123	63,40	20	10,30	17	8,75	9	4,65	25	12,90	194	100
Comerç	20	83,35	1	4,15	--	--	--	--	3	12,50	24	100
Altres	13	27,65	1	2,15	--	--	3	6,40	30	63,80	47	100
TOTAL	2.451	69,90	144	4,10	272	7,80	280	8,00	358	10,20	3.505	100

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades del Registre General de Cooperatives del departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

aquestes cooperatives és de 2.624 per tot Catalunya, que representen el 74,85% de les constituïdes en els darrers set anys. Per les comarques gironines, les cooperatives de treball social representen una mica més de la meitat de les inscrites. En total han estat 78 les noves cooperatives d'aquesta branca que s'han constituït durant aquest període, el que representa el 54,20% del total.

Com podem veure en aquesta taula, la creació de noves cooperatives no ha estat igual en totes les branques, tant en el conjunt de Catalunya, com en les comarques gironines. Tanmateix, el desequilibri existent entre les diferents branques és molt més pronunciat entre les cooperatives de tot Catalunya que en les iniciatives de les terres gironines. Percentualment, a Giro-

TAULA NÚM. 4. COOPERATIVES INSCRITES AL DEPARTAMENT DE TREBALL (1/10/1979 a 31/12/1987)

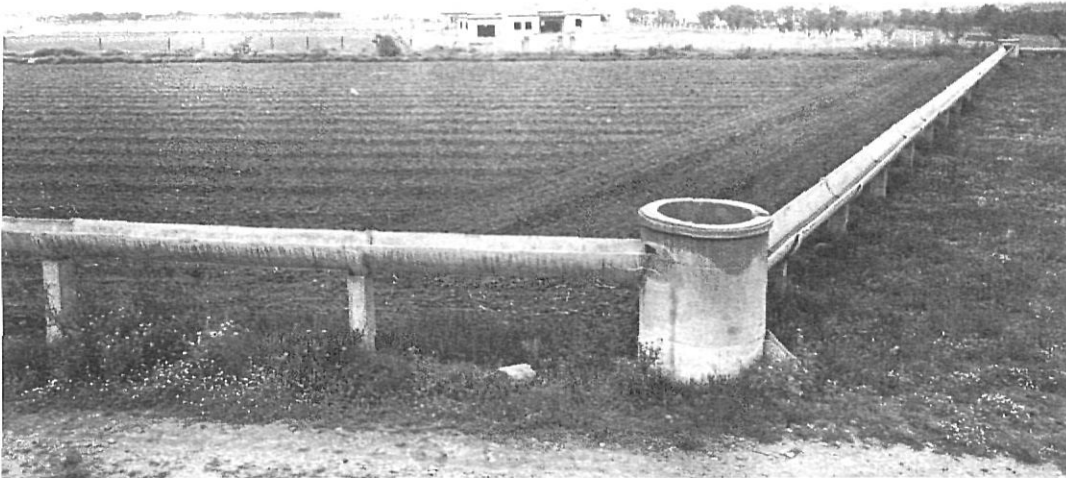
BRANQUES	Comarques Gironines		Total Catalunya	
	Total	Percentatge	Total	Percentatge
Ensenyament	4	2,75	176	5,00
Treball Associat	78	54,20	2.624	74,85
Habitatge	15	10,40	154	4,40
Camp	21	14,60	202	5,75
Consum	4	2,75	84	2,40
Serveis	20	13,90	194	5,55
Altres	2	1,40	71	2,05
TOTAL	144	100,00	3.505	100,00

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades del Registre General de Cooperatives del departament de la Generalitat de Catalunya.

na, al costat de les cooperatives de treball, també tenen un cert pes les branques d'habitatge, que representen el 10,40%, les agràries, amb el 14,60, i les de serveis, amb el 13,90%, mentre que a la resta de

Catalunya, les cooperatives d'aquestes branques, en cap ocasió no superen el 6%. Com es pot observar és un percentatge que està molt lluny del 75% de les cooperatives de treball associat.

PUNT DIARI

Regadiu de la Muga a Castelló d'Empúries.

SOCIOLOGIA

TAULA NÚM. 5. COOPERATIVES DE LES COMARQUES GIRONINES INSCRITES AL DEPARTAMENT DE TREBALL (ACUMULAT). (Total = T; Acumulat = A)

Branques	1979/81		1982		1983		1984		1985		1986		1987	
	T	A	T	A	T	A	T	A	T	A	T	A	T	A
Ensenyament	1	1	--	1	2	3	--	3	1	4	--	4	--	4
Treball associat	7	7	3	10	10	20	13	33	12	45	21	66	12	78
Habitatge	6	6	1	7	2	9	2	11	3	14	--	14	1	15
Camp	3	3	1	4	1	5	4	9	8	17	2	19	2	21
Consum	2	2	1	3	--	3	1	4	--	4	--	4	--	4
Servei	5	5	2	7	1	8	1	9	5	14	3	17	3	20
Altres	1	1	--	1	--	1	--	1	1	2	--	2	--	2
TOTAL	25	25	8	33	16	49	21	70	30	100	26	126	18	144

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades del Registre General de Cooperatives del departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

TAULA NÚM. 6. COOPERATIVES DE LES COMARQUES GIRONINES INSCRITES AL DEPARTAMENT DE TREBALL, PER PERÍODES ANUALS (%).

Branques	1979 1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	Total període
Ensenyament	4	--	12,50	--	3,35	--	--	2,75
Treball associat	28	37,50	62,50	61,90	40,00	80,75	66,65	54,20
Habitatge	24	12,50	12,50	9,50	10,00	--	5,55	10,40
Camp	12	12,50	6,25	19,00	26,65	7,70	11,10	14,60
Consum	8	12,50	--	4,75	--	--	--	2,75
Servei	20	25,00	--	4,75	16,65	11,55	16,65	13,90
Altres	4	--	--	--	3,35	--	--	1,40
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades del Registre General de Cooperatives del departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

En les taules núm. 5 i 6 es pot veure la creació anual de les cooperatives inscrites, que s'ubiquen en el territori gironí. D'aquestes taules es desprenen diferents qüestions. En primer lloc s'adverteix com en cada fase les cooperatives de treball són les que tenen sempre una major presència, fet que s'observa sobretot a partir de l'any 1983. Aquestes aconseguen el punt més alt el 1986, en el qual de les 26 cooperatives que es van registrar durant aquest any, 21 eren de treball associat.

L'altra qüestió que destaca en aquestes taules, són els alts i baixos, d'un any a l'altre, en el nombre d'inscripcions de cooperatives agràries. També es desprèn de les dades que es presenten el poc interès, en aquest període, per a la creació de noves cooperatives de consum, fet que també es posa de relleu en la branca d'ensenyament, en la qual en tot el període ressenyat solament s'han creat quatre cooperatives arreu de les comarques gironines ⁶.

La distribució comarcal es pot

veure en la taula núm. 7, en la qual es presenten les cooperatives registrades any per any ⁷. En aquesta podem observar que l'any 1985 és a la punta, atès que es van produir més altes i més adequacions, gràcies sobretot al pes de dues comarques: el Gironès i el Baix Empordà, amb 22 i 19 cooperatives, respectivament.

Segons el procés seguit per cada comarca, podem advertir com en l'Alt Empordà i en la Cerdanya fou durant l'any 1987 en què es produeix una més gran presència. A la

TAULA NÚM. 7. COOPERATIVES REGISTRADES I ADEQUADES EN LES COMARQUES GIRONINES, PER PERÍODES ANUALS

COMARQUES	1983		1984		1985		1986		1987		TOTAL	
	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%
Alt Empordà	2	5,40	3	8,15	9	24,30	9	24,30	14	37,85	37	100
Baix Empordà	3	8,60	6	17,10	19	54,30	7	20,00	--	--	35	100
Cerdanya	--	--	--	--	1	20,00	--	--	4	80,00	5	100
Garrotxa	1	7,70	--	--	5	38,45	4	30,75	3	23,10	13	100
Gironès	--	--	8	15,70	22	43,15	16	31,35	5	9,80	51	100
Ripollès	--	--	5	26,30	11	57,90	--	--	3	15,80	19	100
Selva	--	--	2	8,70	13	56,50	4	17,40	4	17,40	23	100
TOTAL	6	3,20	24	12,85	80	42,80	44	23,50	33	17,65	187	100

FONT: Elaboració pròpia, a partir de les dades del Registre General de Cooperatives del departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

Reunió de la cooperativa dels Regants de la Muga, a Castelló.

resta de comarques, aquesta situació es comprova durant l'any 1985, durant el qual, i segons la taula núm. 8, es van produir més adequacions entre les cooperatives gironines.

En la taula núm. 9 es relacionen les diferents branques cooperatives segons les comarques. Podem observar com les cooperatives d'ensenyament bàsicament es concentren a la Garrotxa i al Gironès, i les de treball associat s'ubiquen principalment en el Baix Empordà i en el Gironès. Precisament aquesta dar-

TAULA NÚM. 8. COOPERATIVES GIRONINES QUE HAN ADEQUAT ELS ESTATUTS A LA NOVA LLEI (5/83 al 12/87)

Branques	1983	1984	1985	1986	1987	TOTAL
Ensenyament	--	--	4	--	1	5
Treball associat	--	2	8	2	1	13
Habitatge	--	--	5	--	--	5
Camp	--	1	16	8	7	32
Consum	--	1	8	7	2	18
Serveis	--	--	4	1	3	8
Altres	--	--	--	--	--	--
TOTAL	--	4	45	18	14	81

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades del Registre General de Cooperatives del departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

TAULA NÚM. 9. COOPERATIVES REGISTRADES I ADEQUADES DE LES COMARQUES GIRONINES, PER BRANQUES (PERÍODE: 1/6/83 al 31/12/87)

Branques	l'Alt Empordà		el Baix Empordà		la Cerdanya		la Garrotxa		el Gironès		el Ripollès		la Selva		Total comarques gironines	
	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%
Ensenyament	1	16,65	--	--	--	--	2	33,35	2	33,35	1	16,65	--	--	6	100
Treball assoc.	12	16,00	16	21,35	3	4,00	8	10,65	21	28,00	8	10,65	7	9,35	75	100
Habitatge	2	18,20	2	18,20	--	--	--	--	3	27,25	1	9,10	3	27,25	11	100
Camp	17	35,40	6	12,50	1	2,10	1	2,10	15	31,25	2	4,15	6	12,50	48	100
Consum	1	5,55	4	22,20	--	--	1	5,55	2	11,10	5	27,80	5	27,80	18	100
Serveis	4	18,20	5	22,70	1	4,55	--	--	8	36,35	2	9,10	2	9,10	22	100
Altres	--	--	2	66,65	--	--	1	33,35	--	--	--	--	--	--	3	100
TOTAL	37	20,20	35	19,10	5	2,75	13	7,10	51	27,85	19	10,45	23	12,55	183	100

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades del Registre General de Cooperatives del departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

rera comarca i la Selva són les que tenen una presència més gran de cooperatives d'habitatge. Les agràries són capdavanteres a la comarca de l'Alt Empordà, mentre que les de consum, es reparteixen principalment entre el Ripollès i la Selva. Les cooperatives de serveis, se situen bàsicament en el Gironès.

En línies generals, veiem que és el Gironès la comarca que té un percentatge més gran de cooperatives, representant prop del 28% del total de cooperatives que durant aquest període s'han inscrit o bé han adequat els seus estatuts, entre el mes de juny del 1983 fins al desembre de 1987. Segueixen l'Alt Empordà, que té el 20%, i el Baix Empordà, amb el 19%.

Les cooperatives de treball associat

Com veiem, el moviment cooperatiu ha conegut els darrers anys un fort desenvolupament quantitatiu, a causa bàsicament del sorgiment d'un gran nombre de cooperatives de treball associat. Aquestes representen un 75% a Catalunya i el 54% a les comarques gironines, del total de cooperatives registrades durant els darrers set anys.

En la taula núm. 10, es pot observar el creixement d'aquestes cooperatives en el conjunt de les comarques gironines. Veiem com en el període 1979-1987 les cooperatives de treball associat existents a Girona s'han quadruplicat, ja que

TAULA NÚM. 10. DESENVOLUPAMENT DE LES COOPERATIVES DE TREBALL A LES COMARQUES GIRONINES

Any	Cooperatives	Acumulat	Increment (1979=1)
1979	23	23	1
1980	2	25	1,09
1981	5	30	1,30
1982	3	33	1,43
1983	10	43	1,86
1984	13	56	2,43
1985	12	68	2,95
1986	21	89	3,86
1987	12	101	4,39

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades del Registre General de Cooperatives del departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

TAULA NÚM. 11. DESENVOLUPAMENT DE LES COOPERATIVES DE TREBALL A CATALUNYA

Any	Cooperatives	Acumulat	Increment (1979=1)
1979	251	251	1
1980	135	386	1,54
1981	183	569	2,26
1982	231	800	3,18
1983	337	1.137	4,52
1984	371	1.508	6,01
1985	414	1.922	7,65
1986	570	2.492	9,92
1987	372	2.864	11,40

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades del Registre General de Cooperatives del departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

de les 23 que existien a final de l'any 1979, en acabar l'any 1987, el nombre de cooperatives existents superava el centenar.

De tota manera, aquest fenomen ha estat menor a Girona que a la resta de Catalunya, ja que, en aquest cas, el creixement que s'ha produït durant aquest període ha

estat espectacular, tal com es pot veure llegint la taula núm. 11.

Aquesta onada de cooperatives de treball associat es presenta molt sovint com un fenomen vinculat a la crisi d'ocupació; per això, se'l sol definir simplement com un moviment que sorgeix de la necessitat, com una via per tal de defensar-se davant de la situació d'atur. Aquesta visió no és nova, ja que molt sovint s'ha volgut presentar la història del moviment cooperatiu simplement com un moviment defensiu que neix de la pobresa, de la necessitat.

Sense voler negar del tot aquesta visió, caldria també fixar-se en altres aspectes que han afavorit la constitució d'empreses cooperatives. En uns moments de crisi econòmica i d'ocupació com els presents, és veritat, tal com hem vist, que el creixement del moviment

Cooperativa fructícola a la Tallada.

Membres de la cooperativa La Fageda, d'Olot, en plena activitat.

cooperatiu es dona més aviat en cooperatives de treball associat que no pas en altres branques. Interpretar, però, l'expansió actual del cooperativisme únicament a partir d'aquests fets, és reduir-se a una anàlisi de la crisi en termes simplement econòmics.

De fet, la crisi té altres dimensions de caire cultural i social, que també incideixen en el cooperativisme, determinant un moviment complex, amb una gran diversitat d'iniciatives, tal com s'ha pogut comprovar en una recerca realitzada en el Gabinet d'Estudis Socials, mercès a un ajut de l'Institut per a la Promoció i la Formació Cooperatives⁸.

En aquesta recerca van col·laborar diferents cooperatives de les comarques gironines. D'aquestes, se'n presenten tres per tal d'il·lustrar la diversitat d'experiències que en aquests moments hi són presents sota la fórmula del cooperativisme de treball associat. En primer lloc, una cooperativa que està ubicada a la ciutat de Girona i que es va constituir l'any 1981. Va ser promoguda per un grup de treballadors que provenien de diferents escoles de Girona. El grup es constituïa a partir que tots ells formaven

part d'un cercle de debats, on s'estudiaven i analitzaven els problemes que estaven patint en aquells moments els treballadors d'escoles d'infants, problemes que es van posar de manifest en diferents mobilitzacions a la fi dels anys setanta. Aquestes persones van veure que l'única manera de fer front a la multitud de problemes que arrossegaven com a assalariats era la de crear-se i dirigir ells mateixos una escola bressol. D'aquesta manera van obrir un local i iniciaren una etapa de tempteig, per passar a una segona fase en la qual s'estabilitzà el servei, a partir de la qual es van plantejar la necessitat de constituir-se formalment en empresa.

Amb aquesta facilitat, van estudiar iniciatives similars a la seva. Després de visitar diferents models organitzatius, van veure que el que millor s'adequava a les seves característiques era la forma cooperativa de treball associat. Veien que sota aquesta forma jurídica es podien beneficiar de certs avantatges fiscals i d'ajuts institucionals.

A part d'aquests avantatges, que facilitaven la viabilitat de l'escola, la modalitat d'empresa cooperativa els permetia donar-se una estructura funcional i aplicar una opció

d'escola bressol d'acord al seu model de pedagogia activa.

És una cooperativa en què el funcionament i la distribució dels càrrecs i responsabilitats que aquest tipus d'empresa determina és molt senzill, en part perquè es tracta d'una cooperativa d'unes dimensions reduïdes —en aquests moments la formen cinc socis— i perquè el tipus d'activitat que realitzen permet una relació constant entre ells.

Un segon exemple de cooperatives de treball associat, es tracta d'una iniciativa situada a Olot, que data de l'any 1983 i que tracta de cobrir una sèrie d'activitats i serveis que s'adrecen a un sector molt específic: els disminuïts psíquics. En aquest cas la iniciativa va partir d'un grup de professionals de l'Hospital Psiquiàtric de Salt, per tal d'ajudar la població que pateix alguna mena de disminució psíquica o física i que creien que no rebia el tractament adequat.

Actualment, la cooperativa la formen uns 40 socis, entre professionals, monitors i població tractada. Aquesta ha anat evolucionant, ampliant les seves activitats, la qual cosa els ha permès que les diferents institucions hi hagin confiat i

Camió de transport del Grup Lleter de Banyoles.

que l'ajudin a través de subvencions, tot i que existeix entre la gent que gestiona la cooperativa la idea que aquesta ha de cercar el seu propi autofinançament.

Aquest darrer objectiu no el tenen fàcil, en la mesura que la cooperativa està complint una doble funció com a centre laboral i com a centre assistencial, que té com a objectiu aconseguir un desenvolupament de les persones que en formen part.

Finalment, tenim una tercera experiència que, situada a la població de la Bisbal de l'Empordà, fou constituïda l'any 1982. Aquesta cooperativa, la formen cinc persones que es dediquen a la planxisteria de cotxes.

La idea de formar la cooperativa va partir de dues persones que creien que l'empresa cooperativa permetia un sistema de treball alternatiu. Aquestes, juntament amb altres companys de la mateixa empresa

en la qual treballaven de manera poc adequada i que no els satisfia, van decidir constituir-se en cooperativa.

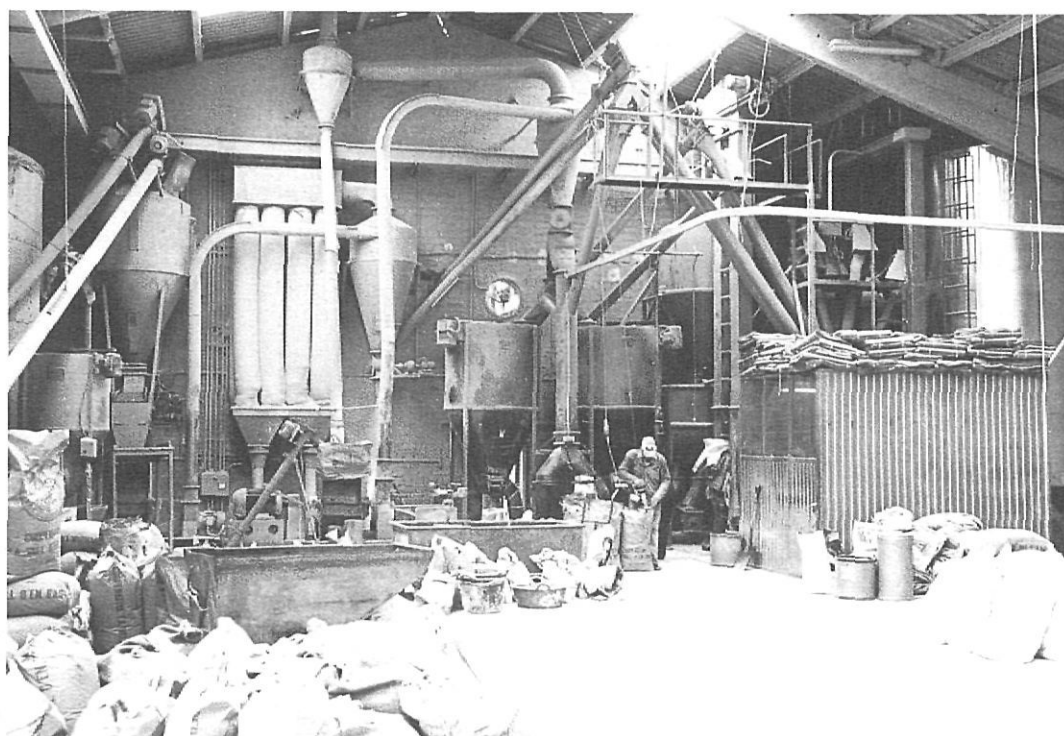
La seva motivació en crear-la se centrava en un desig d'igualtat entre tots els membres que hi participaven. La finalitat era portar a cap una nova experiència de treball alternatiu al sistema més tradicional, donant-li un contingut de gestió democràtica.

En la seva base estructural, el consell rector no es diferencia de l'assemblea, ja que totes les decisions es prenen conjuntament, entre tots.

Com veiem, són tres experiències, amb uns orígens i unes motivacions ben diferents. En el primer cas, la idea de formar la cooperativa va aparèixer a partir d'un treball en comú, després de tenir coneixença d'altres experiències, sense tenir un coneixement del que significava la idea d'empresa coopera-

tiva. En el tercer cas, existia un coneixement, sobretot per part dels promotors, del que comportava treballar com a empresa cooperativa. Per a ells no era un mitjà, com en el primer i segon cas, sinó que era una finalitat per si mateixa, per tal de treballar, fent-ho de manera participativa. En el segon cas, la utilització de la fórmula cooperativa consistia a cercar un model jurídic que permetés aplicar un mètode de treball sobre un col·lectiu prou específic.

L'actual moviment cooperatiu és un fenomen complex i divers. Així, dins d'ell conviuen cooperatives creades per tal de respondre a la crisi industrial i a la desaparició d'empreses; d'altres són animades des de l'administració pública; també es troben iniciatives promogudes per professionals que mancomunem el seu treball oferint uns determinats serveis; també s'hi situen una sèrie de temptatives, so-

Instal·lacions de la cooperativa de la Vall d'en Bas.

NOTES

bretot de gent jove, de crear-se treball i poder delimitar un lloc de socialització laboral.

Per això, s'ha d'anar molt en compte, en voler delimitar i explicar l'actual onada cooperativista de manera única i homogènia. En qualsevol cas, el conjunt de les iniciatives posen en evidència una dualitat, la d'ésser una eina de salvaguarda i creació de treball, i la de constituir-se en un marc on es construeixen determinades formes d'identitat social.

1. Pérez Baró, Albert: *Les cooperatives a Catalunya*. Barcelona, 1972. Institut d'Estudis Catalans. Pàg. 11.
2. Pérez i Baró, Albert: *Idem*. Pàg. 12.
3. Ferrer, Joaquim: *El cooperativisme a Salt*. Barcelona, 1981. Diari Avui, 12 de març.
4. Ferrer, Joaquim: *El cooperativisme gironí i el moviment obrer*. Barcelona, 1981. Diari Avui, 20 d'agost.
5. Joanola, Albert: *Els tapers i el cooperativisme*. Barcelona. Revista Cooperació Catalana, núm. 42. Febrer de 1984.
6. En un estudi publicat per la Generalitat de Catalunya, *Les cooperatives d'ensenyament a Catalunya*, octubre del 1987, solament se'n registren cinc, una es tracta d'una cooperativa promoguda per pares i està situada a l'Alt Empordà; tres són de treball associat, és a dir, que són els mestres els promotors, i estan ubicades a la Garrotxa, Gironès i al Ripollès; la cinquena es tracta d'una cooperativa mixta, que ha estat promoguda per pares i mestres alhora, i es troba al Gironès.
7. Els totals d'aquesta taula, com en la número 10, no coincideixen amb les dades que s'han anat presentant, en la mesura que aquestes agrupen tant les cooperatives que s'han inscrit, com aquelles que han hagut d'adequar els seus estatuts a les necessitats de la nova Llei de Cooperatives del 4/1983.
8. Berney, Joan; Estivill, Jordi, i De la Hoz, Josep M.: *Els nous camins del cooperativisme*. Barcelona. Gabinet d'Estudis Socials. Maig 1987.

Joan Berney és sociòleg.